

IN HET LAND DER HORENDEN

Dove mensen kunnen iets wat anderen niet kunnen: de kunst van de stille communicatie. Door Ronald Ligtenberg

IN HET LAND DER BLINDEN, HET KLASSIEKE BOEK VAN H.G. WELLS, WORDT EEN ziende man in een samenleving die enkel bestaat uit blinden, niet geaccepteerd. Hij doet allerlei pogingen om duidelijk te maken dat hij iets kan dat de anderen niet kunnen, maar de blinden begrijpen hem niet en vinden zijn gedrag en uitspraken dom en verwerpelijk.

Een blinde wetenschapper komt uiteindelijk met de oplossing voor het 'probleem' van de ziende: hij zal worden geopereerd, zodat hij wordt bevrijd van al die verwarrende input die hij via zijn ogen binnen zou krijgen...

Zo ook heeft onze samenleving van horenden moeite met het accepteren van doven. Er bestaat sinds kort zelfs de mogelijkheid om een chip bij dove mensen te implanteren die het mogelijk maakt dat zij alsnog geluiden kunnen opvangen.

Voorlopig moeten veel doven niets hebben van een zogeheten cochleair implantaat; ze zijn trots op hun dovencultuur, blij met hun communicatie vanuit stilte. Want doven hebben een zinvolle eigenschap ontwikkeld, misschien wel noodgedwongen, waar horenden veel van kunnen leren.

In de Westerse samenleving ligt de nadruk op het gesproken of geschreven woord. We zijn ons uitermate bewust van de woorden die we gebruiken en besteden relatief veel aandacht aan het gebruik van de juiste woorden. Echter, slechts een klein gedeelte van onze communicatie gaat via die woorden. De Amerikaanse antropoloog Ray Birdwhistell stelde dat een groot deel van onze communicatie onbewust verloopt. De woorden die wij spreken, bepalen volgens Birdwhistell slechts 35 procent van de inhoud van de communicatie die wordt overgebracht. De resterende 65 procent wordt volgens hem bepaald door bijvoorbeeld lichaamstaal, mimiek, gebaren, bewegingsexpressie, oogbewegingen en zintuigen.

+ LEES RONALDS BLOG OP ODE.NL/LIGTENBERG

Non-verbale signalen zouden bovendien een veel sterker effect hebben dan de verbale inhoud, beweerde de Britse psycholoog Michael Argyle.

Toch besteden wij erg weinig aandacht aan die stille, non-verbale communicatie. Waarom? Ik vermoed dat wij op zoek zijn gegaan naar manieren om onze achterliggende motieven te verhullen. Gewoon maar zeggen wat je denkt of wilt, dat is te confronterend, te direct. Met woorden kun je iemand gemakkelijker overtuigen – zelfs omleiden of bedriegen.

Daardoor zijn we misschien wel verleerd te vertrouwen op onze intuïtie. De Duitse grondlegger van de Gestalttherapie Fritz Perls had zichzelf aangeleerd vooral te focussen op het woordenloze vlak, omdat 'dat het enige is waarop zelfbedrog vrijwel onmogelijk is'. Neem bijvoorbeeld onze ogen, die wel de 'spiegels van onze ziel' worden

genoemd. Onze ogen reflecteren alles wat er in ons omgaat. Een oogopslag zegt meer dan duizend woorden. Hoe vervelend is het om een gesprek met iemand te voeren die constant wegstijgt? Maar is het niet ook heel eng om je baas recht aan te kijken?

Doven vullen de non-verbale communicatie veel bewuster in dan horende mensen. Dat verklaart waarom de stille communicatie met dove mensen veel eerlijker en ook intiemer verloopt. De intensiteit wordt bepaald door de mate waarin gedachten en emoties met elke vezel van het lichaam worden overgebracht.

In stille communicatie heb je al snel door of

je een klik hebt met de persoon tegenover je. Het heeft geen zin om ergens omheen te draaien of niet eerlijk te zeggen wat je denkt of voelt, omdat je gesprekspartner daar toch meteen doorheen prikt.

Denken wij werkelijk dat een cochleair implantaat voor doven de enige manier van vooruitgang is? Of willen wij onszelf misschien niet confronteren met de kwetsbaarheid van onze lichaamstaal, en laten wij daarom doven zich door middel van zo'n implantaat conformeren aan dat wat voor ons veel comfortabeler is?

Laten wij ons weer bewust worden van onze lichaamstaal, in het open en onbevungen communiceren met onze ogen. Kijk gewoon weer eens iemand aan. Het zou er in ieder geval een stuk stiller op worden...

RONALD LIGTENBERG organiseert via zijn stichting Skyway, in samenwerking met doven, muziekevenementen voor doven en horenden. Meer weten: stichtingskyway.nl.